

Nepál – ismerd meg a világ tetejét!

WILHELM ZOLTÁN – KISGYÖRGY PÉTER –
DÉRI IVÁN: *Nepál*.
Pécs, 2010, IDRResearch Publikon.

2010-ben, Dr. habil. WILHELM ZOLTÁN, a PTE Földrajzi Intézetének docense és külügyi igazgatója, valamint szerzőtársai, KISGYÖRGY PÉTER (középiskolai angol tanár, doktorandusz a Pécsi Földtudományok Doktori Iskolában) és DÉRI IVÁN (közgazdász és PhD-aspiráns) már külső megjelenésében is figyelemfelkeltő kötetet készítettek. A Pécsi Tudományegyetem Ázsia Központjának önálló könyvsorozatában, a Keleti Kiskönyvtárban az ötödik szám, ami a pécsi Publikon Kiadó gondozásában, a Pécsi Tudományegyetem Természettudományi Kara Földrajzi Intézetének támogatásával jelent meg Pécsen. A kötetet Dr. habil. PAP NORBERT tanácskezelő egyetemi docens lektorálta.

A könyv fényes porvédő borítóval ellátott, ragasztott, puhatáblás kivitelű, száznegyvennégy oldalnyi, színes ábrákkal és fotókkal illusztrált, igazi földrajzi szakismeret, mono-

gráfia. Az általános, leíró földrajzi művekben szereplő egy-két oldalas terjedelemben, az ázsiai léptékben kisterületű országokat is tárgyaló, amúgy színvonalas írások mellett, általában nagyon kevés, ország-specifikus szakkönyvet találunk. Természetesen vannak olyan országok, ill. tájak – elsősorban a nagyobbak –, mint India és Kína, vagy éppen a Himalája, amelyekről sok szerző, sokszor, sokféleképpen írt már eddig is, de a kisebb államokról, mint Bhután, Brunei, a Maldív-szigetek vagy éppen Nepál, szinte nem találunk hazai irodalmat, speciális földrajzit pedig még Földünk különböző szeleteiben is elvétve.

Ez a Nepált bemutató könyv azonban teljesen más, unikális (és nem csak) Magyarországon; a geográfus szakmán belül minden bizonnyal hiánypótló alkotás. Ahogy WILHELM ZOLTÁN is megemlíti az előszóban: „öt alatt van azoknak a magyarul is megjelent könyveknek a száma, amelyek e himalájai országgal foglalkoznak”. Mindezt természetesen földrajzi értelemben, a földrajzi szemléletre (regionális földrajz) épített formában, tartalommal és

különösen a hazai szerzőkre vonatkoztatva érti. Nyilvánvaló azonban, hogy ma a magyar könyvpiacra nagyon kevés művet találunk, ami egyáltalán Nepállal foglalkozik, az igazi geográfiai művekről, oktatói segédanyagokról nem is beszélve. Egyébként is fel-felmerülő gond, hogy magyar szerző magyarul írjon egy teljesen új és aktuális tartalommal bíró könyvet, vagy már egy, a világban ismert és népszerű könyvnek készítse el a magyar fordítását? Ezek többségében akkor is útikönyveket, országleírásokat, vagy egy-egy országon belüli kiemelt tájakat jelentenek, mint például VEÉR ANDRÁS „Nepál” könyve 2003-ból; a 2006-ban BUZÁS BALÁZS és NÁDAI LÁSZLÓ által jegyzett „Nepál – a világ teteje” című alkotás; vagy legfrissebbként, a szintén 2010-ben SIPOS ERZSÉBET által írt „Nepál – Kanya’ da’n Szűz útra bocsátása” című, utazási élmények ihlette kiadvány. Alapvetően friss és jó munkák, de mint útikönyvek, nem nyújtanak átfogó földrajzi képet az országról. Amit WILHELM ZOLTÁN és társai készítettek, viszont egy ízig-vérig földrajzos munka, annak szemléletét, komplexitását hűen őrző, de nem csak földrajzosoknak szóló, mivel eleve nem csak földrajzosok írták.

A geográfia az egyik legszeleesebb látókörű tudomány, ahol a természeti alapokon a társadalomtudományok különböző ágai egyaránt megjelennek, az egész rendszer fontos alapköveit képezik. Ehhez azonban segítségül hívja – szinte maradéktalanul – az összes többi szakmát, tudományterületet. Nem megy csodaszámba tehát, hogy a három szerző – akik egyébként már több ízben megfordultak Nepálban –, a szigorú földrajzi (természeti és társadalmi) leírások mellett, történelmi, politikai, gazdasági, kulturális területek bemutatásra is vállalkoztak, objektív, átfogó és tartalmas leírást kapunk tőlük a himalájai köztársaságról. A könyv lektora is tapasztalt utazó, szintén járt Nepálban, így hatékonyan végezhetette munkáját, segíthetett a szerzőknek hasznos tanácsaival.

A tartalmi szempontból regionális föld-

rajzi szemléletet mindvégig őrzik, amit olvasmányos megfogalmazásban, de 57 szerző 56 munkájából tudományosan alátámasztva, jelentős számú hazai és nemzetközi forrásból beszerelve, tesznek közzé magyar nyelven. A kötet alapos képet ad az országról három nagy fejezetben, mint *Nepál természeti adottságai*, *Nepál története* és *Nepál társadalomföldrajza*. Mindezt harminchárom színes, saját (WILHELM ZOLTÁN és SZÜCS TAMÁS) szerkesztésű ábra (amelyek egyébként térképek), hat statisztikai táblázat és 85+1 címdali színes, a szerzők és munkatársaik (PAP NORBERT és SZILÁGYI SÁNDOR) által készített, helyenként kétoldalas fényképpel látványossá téve. A felépítés és kivitelezés hatásos. Amit a szerzők elhibáztak, hogy a kiadás évét és helyét elfelejtették a könyv impresszumában feltüntetni, ezáltal megnehezítve a jövő nemzedékének dolgát a pontos hivatkozás megadására. A kötet megjelenését azonban nem csak szakmai és hiánypótló motivációk vezérelték, hanem a szerzők személyes célja is, hogy e kötettel tiszteljenek a 2010. március 18-án hetvenedik életévét betöltött Dr. TÓTH JÓZSEF rector emeritus előtt. Mindezek az utalások azonban, bár továbbra is évszám nélkül, a kötet előszavából kiderülnek.

Az első nagy egység Nepál természeti adottságait mutatja be harminchat oldalon, az általános földrajzi szabályt követve földtan és felszínfejlődés, vízrajz, éghajlat, természetes növénytakaró és állatvilág, talajok és természeti erőforrások szakterületét érintve. A szöveg tudományosan, de mindenki számára érthetően íródott, tehát míg a földrajzos társadalom számára esszenciális olvasmány, úgy a nem szakmabeliek is érdeklődéssel lapozhatják, tanulhatnak belőle. Mindezt a szöveges információt a mellékelt térképek segítségével azonosíthatjuk, a térben elhelyezhetjük. A színes ábrák a leírt szövegrészekhez nem túlbonyolított, megfelelő tartalommal rendelkeznek. Mindezt a szerzők helyszínen készített fényképei keltik életre, teszik látványossá. Sajnálatos azonban,

hogy a fényképekhez nem tartozik legalább egy rövid magyarázat, így még a lelkesen érdeklődő szakmabelinek is nehéz felismernie pl. a világ legmagasabb hegycsúcsát (a 8848 méter magas Sagarmatha-t [Mount Everestet]) a többi képen található, hasonló karakterisztikájú hegységei, csúcsai mellett. Ez összességében igaz a többi képre is, ami egyébként a szöveg kíséretében nagyszerű élményt ad, de az olvasó mentális térképén megnehezíti a bemutatott látnivaló helyes elhelyezését, mondván nem tudni hol, vagy pontosan miről készült.

A Nepál történetét bemutató fejezet adja a kötet második nagy egységét, amit a szerzők hetvenhét oldalon jegyeztek le. Ennek első részében olvashatunk az ország szerfelett érdekes etnikai képéről, ahol a hegyvidéki nép eredetét, származását, letelepedésük körülményeit, kultúrájukat ismerhetjük meg részletesen. A korábbi fejezetben megszokottak szerint, itt is színes, jó minőségű térképeken tudjuk térben elhelyezni az olvasott információt. A lakosság történetét az ország története is kiegészíti, több alfejezetre bontva, bemutatva Nepál történelmi korszakait. Így kapunk egységes képet egyrészt a kezdetektől az 1750-es évekig, majd a neves fordulópontokra helyezve a hangsúlyt egészen napjainkig, pontosabban 2009-ig megtudhatunk mindent, ami lényeges Nepál történelméről és jelenlegi társadalmi berendezkedéséről.

A harmadik, egyben utolsó fejezet huzsonhat oldalon szemlélteti a társadalom-földrajzi adottságokat, természetesen részletesen, és itt is a hagyományos felosztásban van szó a közigazgatási egységekről, a népességszám alakulásáról, annak területi eloszlásáról, méreteiről. Ezt követi a primer szektorhoz kapcsolódó növénytermesztési- és állattenyésztési-mutatatók (rizs, kukorica, búza, köles, burgonya, juta- és gyapot, cukornád, dohány, tea, olajos növények), valamint az ásványkin-

csek és energiaforrások leírása és ábrákkal való szemléltetése. Sajnálatos azonban, hogy a sok szép és jól kidolgozott ábra között a tenyésztett állatok térbeli megoszlásáról már nem készült hasonló illusztráció, az ásványkincsekhez tartozó pedig pontosan 96 oldallal korábban kerül bemutatásra, még a természeti adottságoknál. (Utóbbi esete önmagában nem jelent problémát, de legalább egy szövegközi hivatkozás nem ártott volna.)

A fejezet utolsó hat oldalán a turizmusról és a közlekedés adottságairól esik tömören szó, szintén gazdagon illusztrálva, ábrákkal és képekkel látványossá téve a szöveget. (A könyvben található 33 ábra közül egyet nem WILHELM ZOLTÁN, hanem SZÜCS TAMÁS szerkesztett, kinek munkája alapos és szép, de megőri a korábban megszokott stílust.)

A kötet végén, egyfajta mellékletként, négy oldalon hat részletes táblázat zárja a munkát, melyek szorosan kapcsolódnak a könyvben leírtakhoz, mindezek szövegközben is hivatkozva, bár a könyvben elfoglalt pontos helyükre nem utalva.

Apró észrevételeim természetesen nem csökkentik a kötet szakmai és eszmei értékét. Amit a három szerző készített, az nem csupán egy könyv és egy termék, aminek van kiskereskedelmi ára (3980 Ft), hanem a magyar geográfia egy újabb remeke. A világnak sok olyan területe van még – különösen Ázsiában – amelyről Magyarországon keveset tudunk, de a jelenlegi szerzőtrióhoz hasonló gondolkodású és szakmai képességű emberek világ-, természet- és földrajzszeretete nyomán ezeket a hiányosságokat könnyen pótolhatjuk. Szerencsére Magyarországon mindig is születtek ilyen emberek, s reméljük velük közösen a jövőben még ennél is többet tehetünk az ismeretterjesztésért. Hasznos olvasást és tanulást kívánva, szeretettel ajánlom mindenkinek.

BOKOR LÁSZLÓ